

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת קרח ל' סיוון ה'תשע"ג | גליון 558

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וספ"י פינטו שליט"א

הדרך להשיג תרי"ג מצוות בשלמות

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א), אמרו חז"ל (בבמ"ד יח, ה) קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זאת. קשה, מדוע מעשי קרח נקראים 'שטות' ולא רשעות? הרי מעשיו היו מעבר לשטות, שהסית את עם ישראל כנגד משה רבנו. ועוד קשה, שמשה רבנו ביקש מהקב"ה "אל תפן אל מונחתם" ופירש רש"י ע"פ מדרש שבקש משה רבנו שהחלק של קרח בקרבנות התמיד לא יתקבל. מה הטעם לבקשה מיוחדת זו של משה?!

אלא, ידוע המעשה (שבת לא, א), באותו גוי שרצה להתגייר על מנת ללמוד את כל התורה כולה על רגל אחת, שמאי דחאו באמות הבנין, והלל הזקן לימדו ש'מאן דסאני עלך לחברך לא תעבידי ואידך זיל גמור'. מדוע רצה הגוי ללמוד את כל התורה על רגל אחת, הרי זו בקשה משונה ומזוהר ללא כל הגיון וטעם? אלא מבואר בספרי הקבלה, שכל נשמה צריכה להשלים את קיום כל התרי"ג מצוות בעולם הזה, לאחר מכן חוזרת הנשמה מתוקנת לשורשה. וכיון שישנם מצוות שלא כל אדם יכול לקיים בפרק אחד של חיים, לכן חוזרת הנשמה בגלגול נוסף כדי לתקן את המצוות החסרות, ועל ידי כך משלימה את תיקונה.

אותו גוי רצה להתגייר, אבל בתנאי שלא יאלץ לחזור שוב בגלגול לעולם הזה, אלא שבפרק חיים אחד ישלים את תיקונו. לכן שמאי דחאו באמת הבנין, שכמו שבנין גשמי נבנה שלב אחרי שלב, כך הנשמה נבנית גלגול אחרי גלגול. אך הלל הזקן נתן עצה לאותו גוי, 'מאן דסאני עלך לחברך לא תעבידי', דהיינו, שאם יהיה באהבה גדולה עם כל יהודי, על ידי כך ישתתפו כולם יחד במצוותיהם, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה גם ברוחניות, והמצוות יתקיימו על ידי כולם יחד, ואז יזכה לתקן הכל על רגל אחת - בפרק חיים אחד. אך ישנה דרך נוספת להשלים את תיקון הנשמה, על ידי לימוד המצוות והעסק בדיני ופירטי

המצווה, שכאשר נבצר מהאדם לקיים מצווה, אם יעסוק בדיניה פרטיה ודקדוקיה, עולה לו כאילו קיים אותה, שכל העוסק בתורה עולה כאילו הקריב עולה (מנחות ק). זה מה שהציע הלל לגוי, 'ואידך זיל גמור' - שילך וילמד את כל פרטי דיני התורה, ויחשב לו כאילו קיימם בפועל, וכך יתקן את כל המצוות על רגל אחת. וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ט), תורת ה' תמיימה משיבת נפש, שכאשר לומדים את התורה בתמימות, הלימוד הזה נחשב לאדם כאילו קיים בפועל את המצווה שנבצר ממנו לקיימה בפועל, והלימוד הזה הוא משיב את הנפש למקומה ולצור מחצבתה.

לכן אמרו חז"ל שקרח 'פיקח' היה ומה ראה לשטות זו, כי אמנם הייתה רשעות בעצם מחלוקתו עם משה, אבל הייתה גם 'שטות' גדולה, כי למה לו לבקש לעצמו כהונה, אם יכול הוא להשיג את מעלתה על ידי לימוד דיני הקרבנות ושיתוף עם אחיו הכהנים. ולמה לו לסכן את עצמו בבואו אל הקודש בביאת מקדש וקדשיו, אם יוכל להגיע לכל המעלות ע"י לימוד דיני הקרבנות או על ידי שיתוף עם אחיו הכהנים. על כן הייתה זו שטות גדולה עד מאוד!

משום כך בקש משה רבנו שלא תאכל האש את חלקו של קרח בקרבנות הציבור, שכן, כל קרבנות הציבור באין על ידי שיתוף וחיבור של כל הכלל יחד, וקרח שמאס בהשגת הרוחניות ע"י השיתוף, לכן מן הדין שלא יזכה שקרבנותיו יהיו לרצון.

זה מה שאמר בן זומא, "איזהו חכם, הלומד מכל אדם" (אבות ד, ב), שהחכם האמיתי לומד מכולם ומשתתף עם כולם, ועל ידי כך לא יצטרך שנית לחזור בגלגול לעוה"ז, והוא בחכמתו 'רוצה' אֶת הַנּוֹלָד' (תמיד לב), בניגוד לקרח שעניו הטעתו, ולא ראה היטב את הנולד.

דברי הימים

רבי יעקב הלוי ספיר - חוקר הקהילות ו' בתמוז ה'תרמ"ה

רבי יעקב הלוי ספיר זצ"ל נולד בשנת ה'תקפ"ב (1821), במדינת בלארוס שבמזרח אירופה. כעשר שנים לאחר לידתו, עלתה משפחתו לארץ ישראל, התיישבה בעיר צפת והצטרפה אל קהילת הפרושים. תקופה קצרה אחר כך התיתם הילד הצעיר מהוריו כשעדין לא מלאו לו י"ב שנים. לאחר כמה שנים, חודשים ספורים לפני רעש האדמה הגדול שהתחולל בעיר צפת, בכ"ד טבת בתקצ"ז (1837), עלה רבי יעקב לירושלים והקים בה את ביתו, כשהוא ממשיך לעסוק בתורה.

ביום י"ג בתמוז שנת ה'תרי"ח (1858), לבקשת בני עדת הפרושים, יצא רבי יעקב כשד"ר אל ארצות הודו ואוסטרליה, על מנת לאסוף תרומות לבניינה של חורבת רבי יהודה החסיד והחזקת מוסדות התורה. הוא הפליג בספינה מהעיר יפו אל נמל אלכסנדריה שבמצרים, ומשם עבר בקהילות יהודיות רבות. לכל מקום אליו הגיע, עקב אחר מנהגי היהודים המקומיים ותיעד אותם בספרו 'אבן ספיר'. בהקדמתו לספר כתב 'אבן ספיר, יסבב אדמת חם [מצרים] ים סוף, חדדי תימן, מזרח הודו כולו, ארץ החדשה אוסטרליה, ותשובתו הרמטה ירושלים עיר הקודש תובב"א. הארצות אשר סבבתי ותרתי ארבע שנים ותשעה ירחים וכתבתי על הספר לזיכרון. מצב ותואר אחינו ועמנו, המוסר התורני והמדיני, ואת העוברות והמוצאות אותם מאז ועד היום, ונלווה עליהם סיפורים ועניינים תורנים, וחקירות והערות ישרות, וצינוי רשימות מצבות עתיקות והערות עליהם, ושירי קודש ובקשות ומעשים נפלאים, דבר השוה לכל נפש'.

בו' בתמוז ה'תרמ"ה (1885) נפטר רבי יעקב הלוי ספיר לבית עולמו.

ר"ת	השבת יציאת	כניסת השבת	ירושלים
21:00	20:25	19:07	ירושלים
20:57	20:28	19:24	ת"א אשדוד
20:58	20:29	19:16	חיפה
20:55	20:25	19:21	ב"ש

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לצפות בשיעור דרך האתר של הישיבה בכתובת: WWW.HARAVPINTO.COM
לקבלת הגליון והמייל היומי של אדמו"ר עט"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א: info@shoovaisrael.com
ניתן להקדש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמת יקירכם.

מתעבר על ריב לא לו

"ואון בן פלתי בני ראובן" (טז, א), אמרו חז"ל (סנהדרין קט): און בן פלתי אשתו הצילתו, אמרה לו מה נפקא לך ממחלוקת זו? מבאר הגאון המוסמך רבי יאשיהו פיטנו זצוק"ל בספרו 'כסף צרוף' (משלי כו יח, כא), "מחזיק פאזני קלב עבר מתעבר על ריב לא לו". מי שנכנס בין שני אנשים שרבים יחד, ותובע עלבונו של האחד, הוא מתעבר לאותו שכנגדו ועושהו שונא לו, כי הריב הוא לא לו היה, ומה לו ולצרה זו. והוא דומה ל"מחזיק פאזני קלב" שהוא עז בחיות, וזה ההחזיק באזניו, סופו להצטער ולכעוס, כי הוא ממלא עברה את הכלב ולבסוף הכלב נושכו. כן הוא האיש ה"מתעבר על ריב לא לו", כי לבסוף ישכנו אותו שהכעיסו. "כמתלהלה היתה זקים" של אש, שרוצה שיהפכו את זיקי אש, ל"חצים ומנות" - לחצים של מות. כן יהיה אותו אדם שירמה את רעהו, ויתראה בעיניו כאוהב, ועברתו אשר עשה לו שמרה נצה, ואחר כך יאמר כמתנצל, "הלא משחק אני" ולא כוונתי לרעה, ובקברו ישים חרבו. ונמצא שכל ההיזק הזה נגרם בגלל שנכנס בין ריב אותם שני אנשים. וכי תאמר, כיון שהם היו במריבה, מה גבר פשעי על שנכנסתי ביניהם, להחזיק ביד אותו שהוא זכאי? לכן אמר שלמה המלך "באפס עצים תכבה אש", אילו לא נכנס עצו של זה באש אותו המחלוקת, הייתה המחלוקת כבה מאליה. "ובאין נרגון" שילך רכיל - "ישתק מדון". וזה שנכנס בריב שניהם היה כמו "פחם לגחלים ועצים לאש", כן בא איש מדנים זה לתחר ריב" שיבער ביניהם.

איש ואשה

שיבו

מחלוקת לשם שמים

"ויקחלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם" (א, טו). אמרו חז"ל (אבות ה, יז) "כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאין לה לשם שמים אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמואי. ושאין לה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו". ושואלים המפרשים, והרי אמרו חז"ל (מסכת דרך ארץ ט) 'בית שיש בו מחלוקת, סופו ליחרב. בית הכנסת [שיש בו מחלוקת], סופו להיות בית עבודה זרה'. אם כן איזו מעלה יש במחלוקת אף שהיא לשם שמים, שסופה להתקיים? ומבארים, גדולה מעלת התלמיד חכם המרגיל עצמו לשמוע את הדעה הנוגדת לדעתו, ומסתייע בחכמתו לשקול ולבחון את הדברים האחרים במשקל האמת. כפי שאמרו חז"ל (הגיגה ג) 'עשה אונן כאפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי המטמאין ואת דברי המטהרים...'. מכאן, שביכולתם של תלמידי חכמים אף כשחולקים זה על דעתו של זה, להגיע לחקר האמת, מבלי שיערבו בשיקול דעתם נגיעות אישיות כלל, כפי שמצינו במחלוקת הלל ושמואי, שאמר חז"ל (ביבמות ג) 'שלא נמנעו מלשאת נשים זה מזה. מתוך כך יובן מדוע מחלוקת שהיא לשם שמים מתקיימת, משום שבסופו של דבר מגיעים החולקים לתכלית האמת.

אולם, מחלוקת שאינה לשם שמים כמו מחלוקת קרח ועדתו - אין סופה להתקיים, כיון שהחולקים אינם מכוונים לאמת, אלא כל מטרתם לחרחר ריב ומדנים מתוך קנאה ושנאה. זו הסיבה שנאמר "מחלוקת קרח וכל עדתו", ולא 'מחלוקת קורח ומשה רבנו', כי לא היתה כאן מחלוקת עם משה רבנו ח"ו, אלא מחלוקת בינם לבין עצמם שהיו חלוקים בדעותיהם, והעלו טענות שונות ומשונות נגד משה רבנו ע"ה, ועל כן נאבדו מן העולם. מכאן יוכלו ללמוד האיש והאשה, דרך נכונה ומועילה ביישוב דעותיהם השונות והמנוגדות. טבעי הדבר שיתגלעו בין בני הזוג חילוקי דעות, שהרי נבראו הם בטבעים שונים, וכל אחד הורגל וחונן באופן שונה. אך אם ישכילו לכבד ולשמוע האחד את דעתו של האחר, מתוך כבוד ומתוך רצון להבין את הלך מחשבתו ואת רצונותיו של השני, וחלילה לא מתוך רצון לצאת מנצח או לשלוט על דעתו של השני. הרי אף אם יהיו ביניהם חילוקי דעות, יהיה בכוחם לבחון, בניעויות ובשיקול דעת את הדברים, ולהגיע יחד למסקנה הרצויה, באופן שיהיה הדבר מקובל ורצוי על שניהם. כך יתנהלו חייהם על מי מנוחות, ויזכו להשראת השכינה בביתם, ולברכת ה', ויקויים בהם מה שכתוב (ש"א כה, ו) "ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום".

ברמראות

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

כתב ה'חתם סופר', נאמר "אשר שם שמות בארץ" (תהלים מו), ודרשו חז"ל (ברכות יז): אל תקרי שמות אלא שמות, והשם גורם. ולפי שלא דקדקו לקוראו בשם של רשע, שהרי קרח היה אחד מאלופי עשיו (בראשית לו, טז) "אלוף קרח", ומאחר "ושם רשעים ירקב" (משלי י, ו), לכן כך עלתה לו, שמרד במשה ואהרן.

ואון בן פלתי בני ראובן (טז, א)

אמרו חז"ל (סנהדרין קט ע"ב) און בן פלתי אשתו הצילתו, אמרה לו מה נפקא לך ממחלוקת זו, אם אהרון כהן, אתה תלמידו, ואם קרח כהן אתה תלמידו, ומה לך להתעבר בריב זה אם אינך מקבל חלק בגדולת הכהונה?! מבאר הצדיק רבי יצחק מווריק זצוק"ל, און בן פלתי סבור היה, שאם יסייע לקרח במחלוקתו על משה רבנו, תגדל חשיבותו שלו, שהרי ידידו רוע הוא לקרח, וכשקרח ימלוך וינהיג, הרי יהיה הוא ידידו רוע של המלך המנהיג. לכן אמרה לו אשתו, שכל עוד שקרח אינו כהן, מחשיב הוא אותך כידידו ורעו הטוב, אך ברגע שישגי את הכהונה והמלוכות בידו, אתה רק תהיה תלמידו, כיון שהוא ירחיק מעליו ולא יישאר זכר מהידידות והחברות שלכם, ואם כך למה לך להתעבר בריב זה.

כי תשתרר עלינו גם השתרר (טז, י)

בספר 'פענח רזא' מובא, שחשבון הגימטריא של המילה "תשתרר" הוא אלף וחמש מאות, ואין עוד מילה נוספת בכל המקרא כולו, שערכה בגימטריא שווה או עולה על חשבון הגימטריא של מלת "תשתרר". וכן חשבון הגימטריא של כל כ"ב אותיות הא-ב, יחד עם חמש אותיות מוצפ"ך, הוא ג"כ אלף וחמש מאות. זה מה שרמזו דתן ואבירם למשה רבנו, מדוע תשתרר עלינו? בגלל

ששמעת את התורה שניתנה בכ"ב אותיות מפי הגבורה? הלא גם אנחנו שמענו קול דברים מפי ה', ומעלתנו שווה למעלתך, ועל כן אין לך להשתרר עלינו.

לא חמור אחד מהם נשאתי (טז, ט)

וכי מדוע היה לו למשה רבנו לדרוש מבני ישראל חמור, עד שמשבתח ואומר שלא לקח חמור זה? מבאר החיד"א, שבני ישראל נעזרו בחמורים רבים כדי לשאת את רכושם מארץ מצרים, עד שאמרו חז"ל שאין לך אדם מישראל שלא הוציא ממצרים אוצרות במשוי של תשעים חמורים לוביים. ודרשו חז"ל (ד"ר יא, ז), שבשעה שבני ישראל היו עסוקים בבית מצרים, היה משה רבנו עסוק בארונו של יוסף, להעלות את עצמותיו ממצרים. וכשסיים משה רבנו לטפל בעצמות יוסף, נוכח לראות שלא נותר ולו חמור אחד עבורו, כדי לקחת עליו את רכושו ומטלטליו הדלים. לכן, למרות שעסק משה רבנו בעצמות יוסף לתועלת כלל ישראל, שהרי כולם היו מחוייבים לטפל בארונו, כפי שנשבעו לו טרם פטירתו. ואם כן, מן הראוי היה שמשנה רבנו יבקש מכלל הציבור חמור כדי לשאת את חפציו, אך למרות זאת לא בקש. לכן אמר משה "לא חמור אחד מהם נשאתי"...

פרח מטה אהרן לבית לוי (יג, י)

מדוע לא נאמר "פרח מטה לוי"? מבאר האברבנאל זצוק"ל, שלאחר מחלוקת קרח ועדתו, עדיין היו צריכים סימן מובהק שאהרון הוא כהן לאל עליון. לכן, כל השבטים חקקו את שם השבט על המטה שלהם. אך שבט לוי, חקקו את שם השבט שלהם מצד אחד של המטה, ואת שמו של אהרון מצד שני. וראה זה פלא, כאשר פרח מטה שבט לוי "ויצא פרח ויצא ציץ ויגמל שקדים", הפריחה הייתה בצד המקום שחקקו את שמו של אהרון, להראות כי בו בחר ה' מכל בני שבטו. לכן נאמר "פרח מטה אהרן לבית לוי".

תשמישי קדושה

"וְיָרַם אֶת הַמַּחְתֵּת מִבֵּין הַשְּׂרָפָה... כִּי קִדְשׁוּ... וְעָשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צְפוּי לְמִזְבַּח" (וי, ב-ג). המחטות שקרח ועדתו לקחו היו משל חולין, אך כיון שהוקטרה עליהם קטורת לה', הפכו המחטות להיות כלי שרת וקבלו קדושה, ועל פי ציווי ה' ריקעו אותם כציפוי למזבח הנחושת ולמזכרת עולם על חטא קרח ועדתו.

מצאנו בהלכה שחפצי חולין יכולים לקבל קדושה, כגון, תשמישי קדושה שהם חפצי חולין המשמשים את הקדושה (עי' שו"ע או"ח קנד סעי' ג, ובמשנ"ב שם), דהיינו, **כל דבר של חולין שנועד לכבד או לשמור את הקדושה**. אך יש חילוק בין דברים העשויים לכבוד הקדושה, לבין דברים העשויים לשמירת הקדושה. **שדברים העשויים לכבוד הקדושה, נחשבים 'תשמישי קדושה' למרות שאינם נוגעים ישירות בקדושה**, כמו טס מכסף לכבוד ספר תורה, שמונח על תיק הספר תורה שמכסה את היריעות, שהן הקדושה עצמה. אך **דברים העשויים לשמירה, כגון נרתיק של מזוזה, או ארון ספרי קודש, נחשבים 'תשמישי קדושה' רק אם הם נוגעים ישירות בקדושה**. אך אם אינם נוגעים ישירות, נחשבים **'תשמישי דתשמיש קדושה'**, כגון נרתיק הטלית שבתוכה מונח הנרתיק של התפילין, הרי נרתיק הטלית נחשב תשמיש דתשמיש קדושה (שהטלית עצמה אינה קדושה, אלא מצוה. ונרתיק הטלית הוא תשמיש מצוה, אך גם תשמיש דתשמיש קדושה).

תשמישי קדושה שבלו ואינם ראויים לשימוש, יש בהם קדושה, וצריך לגוננם במקום מכובד שלא יתבוז, ואסור להשתמש בהם תשמיש אחר (עי' שו"ע שם ומשנ"ב שם). וכן כתב **המגן אברהם** (שם, סק"ט), שאסור לשורפן, ואם עבר ושרף את תשמישי הקדושה עבר בלאו של **"לא תעשון כן לה' אלקיכם"** (דברים יב, ד).

נחלקו הפוסקים מה דין **כריכות הספרים**, האם יש בהם קדושה או לא, לדעת **המגן אברהם** (או"ח סי' מ סק"א), כריכת הספר קדושה כמו הספר עצמו, אך דעת **החיד"א** (שו"ע ברכה או"ח סי' קנד), שכריכות הספרים נחשבת רק כתשמיש קדושה. ולכן, יש לנהוג קדושה בכריכות הספרים, ובמידה ובלו, יש לגוננם במקום מכובד ושמור.

ארון שהניחו בו ספרי קודש בקביעות, דינו כתשמיש קדושה, ולכן אסור לשנותו לשימוש של חול ואף אסור לזרוק או לשורפו. ואם כן מה יעשה כשבלה הארון ואי אפשר יותר להשתמש בו? יפדה את קדושתו על כסף, ובכסף יקנה ספרי קודש. יש המחמירין לפדות את קדושת הארון ממש בשווי האמיתי, ויש מקילין לפדותו אפילו בפחות משווי (עי' שו"ת מהרש"ם ח"ד סי' נז). אך ארון שהניחו בו ספרים רק באקראי ולא בדרך קבע, לא הופך להיות תשמיש קדושה (עי' ט"ז סי' קנד סק"ז), ומותר להשתמש בו לשימוש אחר של חול.

פניני דברי יאשיהו

נגע המחלוקת

"**וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָהּ הֲאֵדָמָה אֶת פִּיהָ**" (טז, ל), מדוע נענש קרח בעונש כל כך חמור וקשה, שהאדמה פתחה את פיה ובלעה אותו ואת כל עדתו ואת כל רכושו? וכי חסרים עונשים אחרים, מיתות ומגפות שונות?

נראה לבאר, התורה מצווה אותנו להדבק בהקב"ה שנאמר (דברים יא, כב) **"וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ"**, ועל כך מקשים חז"ל (ילקו"ש שם סימן תתעג), וכי אפשר להדבק בהקב"ה, הרי הוא יתברך אש אוכלה, ומי יוכל להתקרב ולדבק בו?! אלא, כאשר אדם מתקרב לתלמידי חכמים וצדיקים ודבק בהם, היא היא הקירבה והדבקות בהקב"ה. והנה, קרח במחלוקתו ערער את האמונה במשה רבנו, על ידי סיפורים שונים ומשונים, דברי שקר ובלע. ועל ידי מעשיו הרעים, גרם לתמיהות ושאלות, שהולידו התקררות באמונה, בדרכו של משה רבנו. וכך גרם ריחוק של עם ישראל מהקב"ה, ועל ריחוק זה אין מחילה ואין כפרה, ולכן מיתתו הייתה מיתה קשה ביותר.

וכשם, שישנן מחלות מסוכנות ומדבקות וכל מי שקרוב לחולה בהן, נהיה אף הוא נגוע במחלה החמורה והמסוכנת. כך המחלוקת, מחלה קשה וחמורה היא, וכל הנוגע בה נהיה נגוע במחלה קשה זו. אף הכסף והרכוש ששייכים לבעל המחלוקת, הופכים להיות נגועים ברוע הגדול הזה. לכן נבלעו קרח וכל רכושו באדמה, לא רק בתורת עונש, אלא גם בשביל שהעולם יהיה נקי מהרוע המדבק של המחלוקת.

הראשון לציון רבי ניסים חיים משה מזרחי זצוק"ל - ד' בתמוז ה'תק"ט

יהודי ירושלים חיו באותה תקופה חיי דחק, חובות רבים נצברו על שמם, על כן הושם רבי משה בכלא לכפר על חובות העדה, ולקבל תמורתו כופר. על רבי משה עברו ימי צער מנוגשי פקידים הישמעאלים, שעינו אותו. ואף שסבל את כל המכאובים באהבה, השפיעו עליו לרעה, וגופו נחלש והיה מוטל על ערש דוי. באחת הפעמים הוסיפו לשמו את השם **'חיים'**, אך לאחר זמן כשחלה שוב בחולי כבד בעקבות המאסר, הוסיפו לשמו אף את השם **'נסים'**. ולאחר שנרפא, היה חותם מאותה תקופה **'רבי נסים חיים משה מזרחי'**.

למרות קשיי הרבים, לא נמנע מלשאת את מכאובי הציבור באהבה. מסופר, שפעם אחת בשונו מבית המטבחים, ראה למולו אשה אלמנה הנושאת על ידה מגש בצק שהכינה לאפיה. האשה שהיתה חלשה מאד נתקשתה בהליכתה, ומאחר ולא הכירה את הרב ביקשה ממנו כי ילך לקרוא למשרת מהמאפיה לשאת את המגש. התאוננה היא באוזני הרב כי כבר מספר פעמים בקשה מבעל המאפיה לשלוח את המשרת אך לא נענתה. ראה הרב שהעיסה עומדת להחמיץ, מיד נטל את המגש מידה ונשא למאפיה בעצמו. כשראה בעל המאפיה את הרב נושא את המגש, קצף מאד על משרתו שלא הלך לבית הרב לקחת את המגש. אמר לו הרב בענוותנותו הרבה 'מדוע יבוא משרתך לביתי, אם אין הוא זהיר בלאו מהתורה (שמות כב, כא) **"כָּל אֱלֵמְנָה וְיָתוּם לֹא תַעֲנוּן"**. אין זו העישה שלי, כי אם של האלמנה שדחה הוא את בקשתה ללא רחם'. ביום ד' בתמוז ה'תק"ט (1749), נפטר לבית עולמו, וזע"א

הראשון לציון רבי ניסים חיים משה מזרחי זצוק"ל, נולד לאביו רבי יוסף, ראש השוחטים והבודקים בירושלים בשנת ה'ת"ן (1689, לערך), אצלו התחיל את לימודיו בתורה הקדושה. בגיל צעיר התייתם מאביו, אך המשיך בלימודיו יחד עם אחיו רבי ישראל מאיר מזרחי, בבית המדרש **'בית יעקב'** של הגביר פירירא. שני האחים השקיעו את כל כוחם ומרצם בלימוד, וזכו להערכה רבה מחכמי ירושלים שכינו אותם בשם **'הנרות המזרחיים'**. בתקופה זו החלו פונים אל רבי משה בשאלות בדבר הלכה. לא ארכו הימים ורבי משה מזרחי הפך לאחד מדייני ירושלים המצויינים ולאחר מכן אף נתמנה לאב"ד וראשון לציון בעיר הקודש ירושלים. חריפותו ובקיאותו בתורה ניכרים מתוך ספרו 'אדמת קודש'. כל ימיו היה רבי משה עני מרוד, ולמד תורתו מתוך הדחק, והיה נחבא אל הכלים. בלב נשבר היה עובר לפני התיבה בימים נוראים, ומרטיט בתפלתו הזכה את לב הקהל. דרכו היתה לעמוד כל תפילות יום הכיפורים ולהתפלל לפני הציבור מתחילת הצום ועד לאחר נעילה. **החיד"א ב'שם הגדולים'** כתב עליו 'היה אב בית דין וריש מתא בעיה' ק ירושלים, והיה מתנהג בחסידות **בצנעה, ועניו מאד ושלוש ואמת בימיו**. ובספר **'מעגל טוב'** 'שנת תקל"ו וירא א' מוש"ק, באו לי כתבים מבני אברהם והיה לי צער מכמה דברים ולא יכולתי לישן עד ז' שעות. ובחלומי ראיתי להרב כמהר"ר משה מזרחי זלה"ה... והיה לי שמחה שכשאתי רואה את הרב הנוכח הוא לי לישועה העיר ממזרח והכל שלום'.

"**וְלֹא יִהְיֶה בְּקִרְחָ וּבְעֵדוֹתָיו**". מדוע? כיון שבמחלוקת קרח, האמת הייתה באופן מוחלט רק עם משה רבנו. אך בשאר מחלוקות יש מעט מן הצדק והאמת עם כל אחד מהצדדים, השאלה רק מי צודק יותר...

מאמר החכם

נפצתה האדמה את פיה

לאור, לא נשקט עד שנראה דם תחת דם!'. נענה הרב בשלווה ואמר 'דינו לא נשקטו את הדם הזה, ואם אך תרצה, אוכל לגלות את אונן מי רצה את אחיך!'. דממה מתוחה נשתררה בחצר הארמון, כפות ידיו של האימאם נקמצו ובקול מתוח שאל 'כיצד תדע?'. 'צוה להביא לכאן את ההרוג' - אמר הרב - 'ותוכל לראות כיצד'. גיחך האימאם ואמר 'הלא תזכור כי בותרה הגופה על ידכם?'. לא נרתע הרב ואמר 'ביאו הנה את הבתרים'.

האווירה היתה דרוכה ביותר, בתרי הגופה הובאו לחצר הארמון, ונערכו בהוראת הרב האחד על יד השני כסדרם. נשא הרב עיניו לבורא וביקש רחמים על בני קהילתו 'לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד, אנה ה' כי בידך נפש כל חי, השב את רוחו של המת, ויגלה באזני העם מי הרגו'. טרם סיים הרב לכלות את דבריו, נזדעזעו בתרי הגופה, נתחברו יחד, והמת פקח את עיניו. חרדה ואימה אפפו את הכל, כשהתחיל המת לדבר ואמר 'אני הוא עבדאללה בן אל קצאם - שניים מעבדי אחי האימאם עז'מי' - וכאן נקב המת בשמותיהם ובתפקידם - 'ארבו לי בליל אמש והרגוני, ואת בתרי גופתי השליכו ברחוב היהודים. אין ידי היהודים מגאלות בדמי, כי אם הכל נעשה במצוות אחי - הוא האיש היחיד במותי'. טרם כילה את דבריו, בקש המת שיקברוהו עם אבותיו, עצם את עיניו ומת. מהומה קמה בלב הקהל המוסלמי שחזה במשפט, אולם האימאם היסה את כולם באחת, וקרא בקול מחוצץ 'שקר וכזב, מעשי כשפים המה, לא אאמין אף אם יעשה הדבר לנגד עיני אלף פעם'. הכל נשאו עיניהם אל הרב שעמד ופניו הפיקו אש יוקדת, הוא אמר בקול שליו כשהוא פונה אל הקהל כולו 'כאשר נגורו עלינו גזרות קשות הנוגעות לממונו, החרשנו. אף הבוקר כשנגזרה עלינו כליה, כל עוד זה נגע לנפשנו בלבד, קיבלנו את הדין באהבה שהרי סוף כל אדם למיתה' - וכאן הרעים הרב קולו וקרא - 'אולם כאשר על מעשה הנס שהראנו האלוקים ברוב חסדו, אומרים הגויים כי מעשה כשפים המה, על זאת לא נוכל להחריש. רבוננו של עולם עשה למען שמך, כדי שלא יאמרו הגויים אין אלוקים בקרבם. וכיצד ידעו כי זאת אתה עשית ומיידך הכל? והיה **נפצתה האדמה את פיה ובלעה אתם ואת כל אשר להם ויך דו חיים שאלה. וידעתם כי נאצנו האנשים האלה את ה' -** נשא הרב מבטו לבני קהילתו, ויחד קראו בקול את הפסוקים מפרשת קרח, וכשהגיעו למילים '**ויך דו חיים וכל אשר להם ונתכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל**', נזדעזעה הארץ ובלעה את האימאם האכזרי ובני ביתו, וכל האנשים המתקבלים נסו על נפשם פן תבלעם הארץ. כן יאבדו כל אויביך ה'.

גזרות קשות ידעו יהודי תימן במהלך הדורות. בצדקותם ותמימותם הרבה, תמיד הסכינו עם הגזרה וקיבלו עליהם את הדין באהבה. אולם כשנגע הדבר לכבוד שמים, לא יכלו עוד להחריש. ומעשה שהיה כך היה, על כס המלוכות הושב האימאם עז'מי בנו הצעיר של האימאם אל קצאם שמת לא מכבר. דאג האימאם החדש מפני אחיו הגדול עבדאללה, וחשש שיחתור להדיחו ממלוכותו. בגודל רשעותו עלה בליבו רעיון נואל, לשלוח את אחיו לעולם שכולו טוב, וכך להבטיח את מקומו. הוא טיכס עצה בינו לבין עצמו, כיצד לבצע את זממו מבלי להטיל את החשד על המלוכות. רעיון מתוחכם עלה במוחו, ומיד שלח אחר שני שומרי הנאמנים, וציוו אותם לעשות כדבריו. בשעת ליל מאוחרת, שב עבדאללה אחיו של האימאם לביתו, התהלך קודר על שלא זכה במלוכות מתוקף היותו בכור. וכך כשהוא שקוע בהרהוריו, לא שם לב לשניים שארבו לו בדרכו, תפסוהו במיומנות רבה, מבלי שהשמיע אף הגה קל. עם שחר התעוררה מהומה בעיר צנעא, ברחוב היהודים נמצאה גופתו של עבדאללה כשהיא מבוטרת לבתרים. תושבי העיר המוסלמים, נזעקו, והחלו לחרף ולגדף את שכניהם היהודים שנואי נפשם. התקהלות המונית של אנשי העיר החלה להתבצר למול רחובותיה היהודיים של העיר, כשהם קוראים לנקום ביהודים על העוול שעשו. כששמע האימאם החדש את דבר האסון שקרה לאחיו, זעם ביותר וקרא בקול נחר 'היש למישהו ספק שהיהודים הם אויבי הממלכה! לא די שהביאו על אבי צרות ובעיות וקיצרו את ימיו ושנותיו, וכעת פגעו באחי האהוב, ומי יודע מה הם זוממים לעשות לי? בני מוות הם - כולם, מהתינוקות שביניהם ועד לישישים שבהם'. בפקודתו נאסרו כל יהודי העיר צנעא, ונכלאו בחצר הארמון, לעיניהם המרוצות של השכנים המוסלמים. כוונתו של האימאם היתה לדונם במשפט חטוף, ולכלותם באחת. בליבו שמח על ההזדמנות לנקום ביהודי העיר וכך להצליח להכות שתי ציפורים במכה אחת, את אחיו הגדול, ואת יהודי העיר...

נעמד האימאם בארמונו בחלון הפונה לחצר, חושב מה יהיו דבריו אשר יאמר ליהודים המבוהלים שנקבצו בשטחו, ולכל המוסלמים הצובאים את הרחובות שסביב. טרם פתח את דבריו, נתרומם רב יהודי העיר צנעא, וקרא אליו 'מה פשענו? ניתקף האימאם חרון אף וקרא 'את אחי היקר רצחתם, ועוד שואל אתה במה חטאתם?! אתם עוד תתנו על כך את הדין, משפט צדק יצא היום

המביט לארץ ותרעד - רעידת אדמה

התרחשה בסין, לפני כחמש מאות שנה בשנת ה'שט"ז (1556), כתוצאה מהרעידה התרוממה הקרקע בפתאומיות ויצרה הרים חדשים, או ששקעה בחדות ונוצרו עמקים. במקומות אחרים, התפרץ נחל, ונשתנו תוואי הקרקע. על פי הערכות בעקבות הרעידה, מצאו את מותם 830,000 איש. רעידת האדמה בעוצמה הגבוהה ביותר שהתרחשה במאה השנים האחרונות, ארעה בדרום צ'ילה בשנת התש"ך (1960), ונרשמה בעוצמה של 9.7 בסולם ריכטר (מעט לפני דרגה 10 הגבוהה ביותר בסולם), 2 מליון אנשים נותרו חסרי בית. צונאמי שנוצר על ידי רעידת האדמה, חצה את האוקיינוס השקט במהירות של מעל 200 קמ"ש, וגרם להרוגים ונזקים רבים בארצות רבות. זו היתה אחת מרעידות האדמה הבודדות, בהן נהרגו מספר גדול של אנשים גם במקומות רחוקים ממוקד הרעש.

"ותגעש ותרעד הארץ" (תהלים יח, ש"ב כב, ה) רעש האדמה בא בשליחותו של הבורא. באופן מפליא, למרות כל התחכום והציוד המדוייק, איש עדיין לא הצליח לזהות במדוייק מה גורם לרעידות האדמה, או לבנות ציוד, בו ניתן לחזות מראש מתי תתרחש רעידת האדמה הבאה. אמרו חז"ל (ברכות טז). כשעבר רב קטינא על יד ביתו של בעל אוב כאשר אירעה רעידת אדמה, שאלו רב קטינא האם הוא יודע מהי רעידת אדמה? אמר לו: קטינא קטינה, וכי מדוע לא אדע? בשעה שהקב"ה זוכר את בניו ששרויים בצער בין אומות העולם, מוריד שתי דמועות לים הגדול, וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו, וזוהי רעידת אדמה...

"ויהי ככלתו לדבר את כל הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם" (טו, לא) דרשו חז"ל (תנחומא צו יג, רשי"י שיעה ו, ד) כי ביום שעמד עוזיהו מלך יהודה להקטיר בהיכל, "וינענו אמות הספים" (ישעיה ו, ד) - רעשו שמים וארץ... ובאו שמים לשורפו, והארץ לבלועו, כסבורים דינו להבלע כקרח שערער על הכהונה, יצאתה בת קול ואמר 'זקרון לבני ישראל... ולא יהיה קרח וינעדתו' - ולא יהיה עוד אדם המערר על הכהונה, קרח בבליעה וכעתו בשריפה. ואכן, לאחר הרעש נענש עוזיהו המלך בעונש שונה וצרעת פרחה במצחו.

"נוע תנוע ארץ כשבור" (ישעיה כד, כ) בפתאומיות, ללא כל סימן מוקדם, מתחילה האדמה להטלטל ולהזדעזע. לגל הזעזוע מתלווים מעין רעמים הנובעים ממעבה האדמה. רעידת האדמה מתרחשת על פני זמן קצר של כמה שניות עד דקות ספורות, אולם על אף מהירות ההתרחשות, מימדי ההרס והחורבן עשויים להיות כה עצומים. אמרו חז"ל (ברכות ט, ב) 'על הנזעות... אומר, ברוך שפחו וגבורתו מלא עולם. ופירש הברטנורא 'נזעות - שהארץ מזדעזעת ורועשת'.

"המביט לארץ ותרעד" (תהלים קד), האדמה רועדת הרבה מעבר למה שחושבים, במהלך כל שנה מתרחשות למעלה מחצי מליון רעידות אדמה, רובן אינן מורגשות כלל, רק אחוז קטן מבין רעידות האדמה המורגשות - גורמות להרס ולנזקים. רעידת האדמה שתועדה עם מספר הנספים הגבוה ביותר

יאקאב 08.852.0.852